

ТРИЗЕНЬВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - TRIDENT
UKRAINIENNE

Число 23 (477) Рік вид. XI. 9 червня 1935 р. Ціна 2 фр. Prix 2 fr.

Париж, неділя, 9 червня 1935 року.

Наше відношення до совітської влади, яка зброєю підбила Україну та силою й терором тримає її в окупації, відоме всім. Так само відоме наше негативне становище до всяких актів і комбінацій дипломатичних, які те панування підсилюють. Наші позиції, непримиренно ворожі Москві, виразно зазначені в деклараціях правительства, в низці виступів наших урядових представників на міжнародньому полі, в ухвалах громадських організацій, в статтях преси, яка стоїть на ґрунті української державности.

Не раз виступали ми перед чужими країнами з протестом проти насильства червоних наїздників, не раз здіймали ми голос перестороги перед тією загрозою мирові, ладові, порядкові сучасним, яку таїть в собі саме існування потворної держави совітів, цієї великої в'язниці народів.

Ми не зважали і не зважаємо на те, що наші виступи не знаходили собі належного відгуку у тих, хто керує зараз долею світу і кому на сьогодні здається вигідним заплющити очі і затуляти вуха на все, що йде вростіч з сучасною політикою, приязною червоній імперії.

І саме з огляду на останні пакти європейських держав з совітами своєчасно знову підкреслити і загострити наші незмінні погляди.

З силою робить це заява Пана Головного Отамана Андрія Ливецького, — коротка, ясна й тверда, — що її переклад із Journal de Genève подаємо ми нижче.

Особливої ваги цій декларації надає висока авторитетність особи, що її зробила.

Заслуговує на увагу й той факт, де саме вона з'явилася.

Ми іменем усіх громадян Української Народньої Республіки, на чолі якої стоїть Пан Андрій Лівіцький, щиро дякуємо вельми впливовому й повсюди поширеному швейцарському органі, що він на своїх сторінках подав світові слово правди.

Докладнішу оцінку міжнароднього становища з українського погляду і наших виглядів на майбутнє дає Пан Андрій Лівіцький в розмові з нашим співробітником, яку ми в цьому-ж числі містимо.

Україна протестує

Заява Пана Андрія Лівіцького

Під таким заголовком знаходимо в числі 151 з 3 червня с. р. Journal de Genève, вельми поважної і впливової швейцарської газети, нічче подану заяву Пана Андрія Лівіцького.

Друкуючи її, редакція женевського часопису од себе зауважує:

«Пан Андрій Лівіцький, президент українського національного уряду на вигнанні, нам склав такі заяви»:

«В сучасний момент ім'я України дуже часто згадується під час міжнародніх переговорів, а особливо в пресі, хоч і не здають собі справи з дійсних стремлінь цієї нації і її старання до подій, що їх визначає політика великих держав.

Новий пакт з ССРСР було підписано 2-го травня. Не дивлючися на зміни, внесені французьким урядом в текст цього дипломатичного акту, моральні вигоди для совітів од того не зменшилися.

Україна завжди протестувала проти співпраці, що її було встановлено між Німеччиною та совітським союзом після підпису договору в Рапало і що тривала десять років. Ми протестуємо так само проти всякої підтримки як моральної, так і матеріальної, яку може бути дано Москві іншими державами. Ми протестуємо проти такої підтримки урядові, який тримає Україну, країни Кавказу, Туркестан, Карелію, Білорусь і інші инородні країни під військовою окупацією. Совітський уряд має на совісті злочин найбільший зо всіх злочинів, що його уряд який-будь доконав на протязі цілої історії людства, а його жертви — ростріляні й замучені на лютій каторзі Північної Росії, винищені голодом постійним — нараховуються міліонами.

Як-що союзи, заключені з ССРСР, уявляють для останнього безперечні вигоди, то під великим сумнівом є те, що вони чимсь корисні можуть бути для другої договірної сторони. Всяка згода з совітами завжди йде в парі із зростом комуністичної пропаганди в країні, яка шукала наближення з Москвою. З другого боку, у випадку нападу на союзника совітів, є більш ніж певним, що останні не вмішаються, маючи на увазі, що совіти не вважають себе зв'язаними обов'язками, заключеними з «капіталістичними державами».

Нарешті мусимо нагадати, що Україна, та й інші поневолені ССРСР народи, не вважають себе зв'язаними тими договорами, які може заключити в їхньому імені окупантський уряд. У випадку збройного конфлікту, совітський уряд не може ніяк рахувати на підтримку цих народів, які лише чекають слушної нагоди, щоб повстати і здобути свою незалежність.

Україна хоче гаряче співпрацювати у справі усталення світового миру і загального добра людства. Але для того, щоб рахувати на сили нашого народу, треба відновити його незалежність і порозумітися з його власними представниками, вільно обраними народом. Всі підписи, дані в його імені його тюремниками, не зобов'язують народ наш ні до чого.

Розмова з Паном Андрієм Лівичьким

Використовуючи недавнє перебування Пана Геловисго Отамана в Швейцарії, один із наших кореспондентів просив Пана Президента ласкаво висловити свої погляди на сучасне міжнародне становище і ближчі перспективи нашої справи.

Пан Андрій Лівичький ласкаво погодився одповісти на поставлені питання, і ми маємо змогу подати нижче цю розмову.

— Протягом 18 літ ми неперестанно провадимо боротьбу за визволення нашої батьківщини. Ввесь час ми шукаємо підтримки на Заході та Далекому Сході, чекаємо навіть збройного конфлікту совітів з якоюсь державою чи групою держав. Як Ви, Пане Президенте, розцінюєте сучасну зміну міжнароднього становища, започатковану сепаратним виступом Німеччини від 16 березня?

— На жаль, український народ не є зараз тією нацією, опінія якої могла б заважати на вирішеннях європейських чи навіть світових проблем, та проте для нас не може бути байдужою тактика міродайних держав, од якої залежатиме прискорення нашого визволен-

ня, або — загроза нашій справі. Тому з великим напруженням стежили ми за перебігом пертракцій в столицях Європи, в Стрезі та Женеві, і з нервовим занепокоєнням чекаємо висліду нарад сконсолідованої Європи. Не всякий рух, як ви самі знаєте, не всяку зміну політичної ситуації вітають поневолені народи, а тільки ту зміну, яка б визнала вічну правду, визнала б право свідомої культурної нації на незалежне державне існування.

Багато «змін» бачили ми протягом останніх 15 років. З особливим обуренням свого часу довідалися ми були про Рапальську угоду старої Німеччини з нашим совітським ворогом. З о с о б л и в и м , бо це була перша щира угода культурної держави з гніздом розбійників-садистів, яке тримає під пекельно-нелюдською владою десятки мільйонів не рабів навіть, а нещасливих в'язнів, що рвуться на волю, що вже нічого не бояться, навіть смерті. Потім, ми поволі із здивованням спостерігали, як найкультурніші держави ступнево визнавали московські совіти, як поважно заключали з ними «пакти», як нарешті найідейніше придбання двадцятого віку — Ліга Націй, — мимо протестів шляхетних мужів, — санкціонувала ті фатальні помилки Європи-Америки. Мимо вичерпуючих інформацій, Європа до цього часу трактує совіти, як могутню державу, що має 160 мільйонів людности, що може виставити потужну армію. Забуває Європа, що та держава не має мінімальної економічної бази, забуває, що та армія на половину складається з поневолених народів, які весь час мріють про визволення. На самому початку якої-будь війни повстане проти гнобителя Україна з своїми союзниками і унеможливить совітській армії боротьбу на зовнішньому фронті. Така армія принесе своїм евентуальним союзникам не користь, а тільки шкоду, тільки — початок загального розкладу.

Багато розчаровань довелось нам спіткати на «Заході», до потворно-диковинних річей ми вже звикли. Але коли б ми почули, ніби американські міністри запросили гангстерів за круглий стіл, порозуміваються з останніми і радяться навіть про спільні виступи проти своїх громадян, ми не повірили б, ми прийняли б цю чутку за першеквітневий жарт. Так само за жарт, може й злий та небезпечний, але тільки за жарт ми приймаємо сучасні проекти союзу культурних народів з совітами проти Німеччини. Мимо всіх огірчень та розчаровань, ми не втратили віри в державний розум народів Європи, віримо в добрий геній її сучасних провідників.

— Як Ви, Пане Президенте, ставитесь до останнього пакту Франції з московськими совітами?

— З огірченням прислухалися ми до недавніх пертракцій класичної країни волі з московськими сатрапами. Ми побоювалися, що традиційно-паціфістична Франція, дбаючи про забезпечення європейського та всесвітнього миру, прийме пропозиції московських дипломатів-хитрунів і погодиться на відверту військову конвенцію з совітами. Та, на щастя для ідеї миру і для нашої справи, ми помилилися. Із змісту підписаної умови бачимо, що Франція, знаючи добре сумнівну вартість сучасної «Росії», погодилася лише на

черговий пакт і стрималася від далеко-йдучих зобов'язань. Цей пакт може на де-який час продовжити агонію совітів, але не врятує їх од сумного, безславного кінця.

— Чи Ви, Пане Президенте, вважаєте можливою нову війну?

— До європейської війни дійти не може, бо обидві сторони добре знають, що сучасна війна, незалежно від її мілітарних наслідків, не дасть користи нікому, а потягне за собою лише загальне знищення матеріяльних і моральних вартостей Європи і цілого світу, доведе до загибелі сучасну цивілізацію. Дасть вона користь лише сучасній Москві, що не переставала й ніколи не перестане мріяти про всесвітню революцію, що завжди старалася, мимо своєї пацифістичної фразеології, спровокувати війну між «капіталістичними державами». Тому не маю сумніву, що стара Антанта, передбачаючи подібні наслідки, щиро сконсолідується і спільними силами та спільною інтуїцією знайде в ближчому часі спільну мову з Німеччиною, візьме тако-ж під увагу досвідчену експертизу держав, що безпосереднє межують з совітами.

— Яку користь для поневолених народів старої Росії передбачаєте Ви, Пане Президенте, від такого мирного та ідеального полагодження сучасної політичної кризи?

— Не маю права говорити в імені поневолених народів, але для нашої України таке полагодження кризи дасть не якусь там користь, а буде початком близького кінця пануванню на наших землях московських володарів. Певен, що аналогічну відповідь ви дістанете й від інших народів, що ще не встигли скинути московського ярма. Панування абсурду на наших землях могло тривати протягом 15 літ лише через фатальні помилки могутніх держав, які ніколи не підтримували наших змагань, натомість допомагали проти совітів реакційним силам Колчака, Денікіна, що не менше від червоної Москви мріяли про поневолення України. Пізніше, починаючи з пам'ятного Рапалло і до сьогоднішнього дня, окремі держави давали совітам ту підтримку, без якої вони не могли б вдержатися на наших землях і кілька років. В численних статтях і промовах не помилялися совітські достойники, коли обґрунтовували свою міць «конкуренцією капіталістичних держав світу». Коли б здійснилися довголітні мрії ув'язнених народів, коли б хоч на час припинилася ота фатальна «конкуренція», коли б скінчилася перманентна політична криза, а з нею і підтримка Москви різними державами, — світ «несподівано» скоро побачив би на Сході повстання молодих незалежних держав, що, об'єднані спільними цілями, внесуть нові вартості в скарбницю людства.

Не тяжко переконатися в правдивості такого прогнозу. Совіти в своїй конституції дозволяють кожній совітській республіці відокремитися та при всякій нагоді декларують «право народів на самоозначення аж до відокремлення». Хай же совіти будуть послідовними,

Чи ви озвалися на заклик Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі? Склали на неї свою ленту 25 травня?

хай візьмуть приклад із Саару і переведуть за дружнім контролем Ліги Націй плебісцит на окупованих землях України, Кавказу, Туркестану, Карелії, Білорусі, козачих, татарських та інших землях. Коли б навіть Ліга Націй для розв'язання пекучої проблеми Сходу зажадала чогось подібного від московських «паціфістів», совіти на подібне самогубство не підуть, бо знають про настрів наших народів. Бо добре знають, що з найлегчим подихом волі автоматично впаде на наших землях московська влада, що з попелу повстануть вільні та незалежні Україна, Кавказ і всі ті нації, ще на Європейському Сході боряться за свою незалежність.

А за тим неминучим «чудом» упаде й увесь проклятий режим, що віддавав перестав бути комуністичним, соціалістичним чи навіть людським. Не шкодить, що московська політична еміграція нічого не навчилася на вигнанні. Нічого, що більшість московських політиків-емігрантів з повагою та симпатією ставиться до совітів за те, що тримають вони в московському ярмі поневолені народи. Мимо зле розрахованих заходів московської еміграції, мимо її симпатій до модерної батьківщини, московські совіти впадуть безповоротно. Бо неминуче мусить упасти той режим, про який з жахом і соромом будуть згадувати наші нащадки.

Стара Європа очуняє нарешті з довголітнього гіпнозу і зрозуміє, чому так безнадійно, так безконечно-довго тривала світова економічна криза, чому протягом 15 літ увесь світ із жахом очікував косої бурі, нової всесвітньої катастрофи.

Симон Петлюра

«Бюлетень Пельсько-Український» в числі 22 з 2 червня с. р. друкує статтю, що її заголовок подано вище. Її прийнято таким розумінням значіння постаті Симона Петлюри в нашій історії, ваги його чину для вземин пельсько-українських, що ми не можемо не подати її в перекладі нашим чителникам.

25 травня 1926 року на одній з вулиць паризьких загинув вождь народу українського Симон Петлюра.

Скромний діяч-публіцист перед революцією, за революції стає він усім для свого народу: був він творцем армії української і традицій державних, зв'язав своє ім'я з визвольною боротьбою, а боротьбу ту направив на найвідповідніший шлях — непримиренності і безкомпромісовости проти Москви.

Така вже доля великих людей, що їх значіння оцінюють допіру після смерті. І тільки тепер можна належно зрозуміти велику роль Петлюри. Допіру тепер можемо сказати, що Симон Петлюра справді представляв суцільність боротьби свого народу за власну державу, був єдиною найбільшою постаттю, що її висунула революція українська. А та запеклість, з якою москалі нищать на Україні все, що зв'язано з «петлюрівщиною», стверджує нас в переконанні, що у ворожому

таборі добре розуміють значіння Симона Петлюри для народу українського.

Симон Петлюра власним життям давав приклад своїм землякам. Скромний і суворий, невибагливий і твердий — той чоловік з сірими очима, в простій шинелі і в тяжких чоботях солдатських—представляв покоління бойове, був виразником того могутнього духу козацького, який сяє з сторінок історії його народу. Не шукав він почестей, не дбав про вигоду, про особисту безпеку. Завжди на чолі своєї армії, однаковий на фронті і в запіллі, без зброї, тільки з кійком в руці — викликав він запал і любов серед козаків. Йшли в бій з його іменем на устах, і з радістю оддав би життя за нього найпростіший козак з його війська.

Як Пілсудський, Мусоліні, Гітлер, — походить він із рядів соціалістичних. Як і для них — єдиною «партією» стала йому отчизна. І не зрадив він цієї «партії» до кінця життя. Прошитий п'ятью кулями большевицького агента, він упав з іменем України на вустах. Умер він, як жовнір і вождь, освячуючи трагізмом своєї смерти нову легенду української визвольної боротьби.

Оповідують, що селяне на Україні і досі не вірять у смерть Симона Петлюри. Як за часів козацьких, творяться там пісні і думи про Батька Петлюру. І люде вірять, що Батько живе, що незабаром поведе свої полки до бою з смертельним ворогом, який несе ганьбу неволі....

Чимсь зворушливим віє од тієї віри селянської. І як-що полки українські колись вирушать на Україну, — без сумніву оживуть гасла і традиції, що їх у спадщину залишив Симон Петлюра. Бо Петлюрівщина, так само, як колись Мазепинство, — єсть сьогодні єдиним виразом стремління українського народу до власної державности. Дух Петлюри-вождя здійснюється над народом, кличучи його до нової боротьби за незалежність.

Для нас постать Петлюри завжди буде сполучен з іменем нашого вождя Маршала Пілсудського; завжди будемо пам'ятати, що армія Маршала Пілсудського і армія Симона Петлюри попліч билися проти спільного ворога, обороняючи свої краї і цілу Європу від потопа сучасної орди.

Тінь Петлюри, жертвенного бійця за вольність, підступно замороженого дев'ять год тому, в нашій свідомості завжди зостанеться символом союзу двох народів — польського і українського.

Схиляємо чоло перед союзником Маршала Пілсудського, великим сином свого народу. Нехай здійсниться його вічний сон про незалежність.

Дев'ята річниця смерті С. Петлюри

У Франції.

25-го травня с. р. в годину смерті Головного Отамана С. Петлюри — 14,35 хв. — редакція «Тризуба» поклала на його могилу на кладовищі Монпарнас у Парижі китицю квітів.

Присутні на церемонії українські громадяне заспівали «вічну пам'ять», після чого віддали пошану покійному вождеві кількихвилинним мовчанням.

О год. 16 того-ж дня в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри відбулася академія його пам'яті, яка складалася із вступної промови заступника голови Ради Бібліотеки п. Косенка і звіту про діяльність Бібліотеки за рік 1934. Закінчилася академія співом «вічної пам'яті» і потім зібранням пожертв на Бібліотеку.

Увечері того-ж дня о год. 8,30 відбулася друга академія, влаштована Українською Громадою в Парижі в салі André.

Академія ця складалася з промови голови Української Громади п. Єремєєва, промови заступника голови тієї-ж Громади ген. Богомольця і промови проф. О. Шульгина на тему «Чи виконала українська еміграція заповіти С. Петлюри?»

По закінченні промов відбулася вокально-музична частина академії, що склалася із співу октету п. А. Чехівського, гри тріо — рояль, скрипка, віолончель — п. Понамаренка і солового співу п. О. Чехівського.

Академія зробила велике вражіння на присутніх, серед яких були й наші друзі кавказці, туркестанці й козаки, між якими зауважили ми п. міністра А. Чхенкелі, п. Мустафу бея Чокаєва, ген. Квінітадзе, кн. Мдівані й инш.

Так само, як і під час академії в Бібліотеці, на цій академії зроблено було збірку на користь Бібліотеки.

У Польщі.

В а р ш а в а . 26 травня на кладовищі на Вєлі було відправлено українською мовою урочисту панахиду за спокій душі С. Моноа Петлюри і всіх, хто віддав своє життя за Україну. Церкву було переповнено. Співав Український Національний Хор. Загальну увагу звертала на себе Українська Школа ім. Л. Українки, що з'явилася в національних убраннях і з шкільним прапором національних кольорів. Перед пам'яттю вождя цей прапор дитячі руки схилили в той час, як ціла церква при співі «вічної пам'яті» стояла на колінах.

Після панахиди відбувся спільний похід на могили українців, яких поховано на Вольському кладовищі. Похід цей попереджали школа ім. Л. Українки із шкільним прапором, хор, духовенство й церковні хоругви. Українське громадянство в поході очолювали: ген. В. Сальський, проф. О. Лотоцький, п. М. Ковальський з Головною Управою УЦК, ген. М. Безручко, представники українських організацій, жіноцтва, молоді й т. д. Довгим шнуром розтягнувся цей похід на могили тих, що вмерли на чужині. Могили, — на яких заходами Военно-Історичного Товариства і Головної Управи УЦК поставлено українські хрести, що здалека звертають на себе увагу і відрізняються від решти хрестів, — було прибрано і впорядковано українськими старшинами і козаками.

Того-ж 26 травня в корпорації «Запорожжа» відбулася академія,

присвячена пам'яті С. Петлюри. Салю «Прометея», де відбулася академія, було відповідно удекоровано. Погруддя вождя на тлі національного прапору, вкритого жалібним серпанком, прикрашено квітами. Салю переповнено молоддю й гістьми, серед яких був присутнім почесний батько корпорації ген. В. Сальський.

Згідно з засадою молоді — «менше слів і більше чину», академія триває коротко й складається з короткого поетичного слова, присвяченого С. Петлюрі, яке виголосив п. А. Крижанівський: «Петлюра — вождь нації», декламації п. Б. Гораєвського: «Симонові Петлюрі» Ю. Косача, і п. Н. Холодної: «На полі бою» О. Ольжича і «Гість із Заходу» Ю. Липи, запоріжського маршу у виконанні хору корпорації та національного гімну, яким академію закінчено.

2 червня с. р. відбулася академія пам'яті С. Петлюри, яку організувала Головна Управа Українського Центрального Комітету.

Львів. «Діло» подає, що заходом організації українських емігрантів у Львові відбулася в неділю 26 травня с. р. о год. 12.30 вполудне панахида за душу Головного Отамана Симона Петлюри в Святоюрівській православної церкві при вул. Францішканській. Панахиду відправив військовий курат Семашко. На панахиді були представники Української Парламентарної Репрезентації — послы Дмитро Великанович, Любомир Макарушка і Зиновій Пеленський та представники наших центральних установ. Крім того були представники влад військових, воевідства, городського староства і львівського магістрату.

Почесну сторожу в церкві держала чета луговиків в одностроях. Співав прегарно церковний хор під управою проф. Орленка-Прокоповича. Церква була виповнена по береги, багато народу стояло тако-ж на дворі.

Луцьк. В неділю 26 травня с. р. в луцькому катедральному соборі відбулась урочиста літургія, а після неї панахида за душу бл. п. Головного Отамана Симона Петлюри. Собор виповнило українське населення міста і близьких сіл, але не в такій кількості, як можна було сподіватися. Можливо, що перешкодила тут змінна погода. Правив єпископ Полікарп в асисті численного духовенства. Виголошено дві проповіді, присвячені пам'яті С. Петлюри — першу соборний протоієрей о. Грушка, другу свящ. Мільков. Під час богослуження відбулася спеціальна збірка Библиотеку ім. С. Петлюри в Парижі. На панахиді були присутні віцевоєвода Годлевський і староста Нецьонґевич в окруженні урядовців. Збірку проводив ген. Алмазов. Росіяни вийшли з собору на початку богослуження і перейшли до Покровської церкви. Співав брацький хор, бо соборний співати по українськи не вмів, а властиво не хоче. («Діло», ч. 141).

Каліш. 25 травня Управа Товариства б. Вояків Армії УНР у Польщі влаштувала в Українській Станиці в Каліші академію,

яка відбулася в салі станичного театру. Крім українського громадянства на чолі з головою Правління Станиці ген. Омеляновичем-Павленком, вищого командного складу, членів Правління Станиці, присутнім був тако-ж калішський віце-староста п. С. Намисловський і представники місцевої преси.

О год. 20,15 завіса піднялася і перед очима присутніх представилася незвичайна картина: велике погруддя С. Петлюри буквально тоне в квітах і прапорах. На сцені знаходиться рівно-ж Хор ім. М. Леонтовича в українських убраннях.

Відкрив академію заступник голови Управи Товариства б. Вояків Армії УНР у Польщі підполк. Середа, пропонуючи вшанувати пам'ять С. Петлюри вставанням. Всі встають і при надзвичайній тиші полилися прекрасні звуки жалібною маршу «На смерть вождя» (слова сотн. С. Левченка, муз. хор. Т. Осадченка-Осадчого) у мистецькому виконанні хору під диригуванням композитора. Далі слідує промова підполк. Середи, а після неї декламації — сотн. Левченка уривку з його «Поєми страждань та боротьби», п. С. Кость-Костенка власного твору, присвяченого С. Петлюрі, учениці школи ім. С. Петлюри Надії Філипової вірша С. Кость-Костенка «Петлюрі», і ряд пісень у прегарнім виконанні хору — «Ой, Морозе, Морзеньку», «Ой, впає стрілець», «Ой, гай, мати», «Заквітчали дівчачонька», «Не здасть ворог нас». Закінчено було академію співом національного гімну.

В Румунії.

В неділю 26-го травня, в помешканні Громадсько-Допомогового Комітету в Бухарешті, відбулася академія, присвячена вшануванню пам'яті С. Петлюри.

На пропозицію голови Комітету імени Симона Петлюри в Румунії Дмитра Геродота присутні вшановують вставанням пам'ять Головного Отамана, а тако-ж і всіх відомих і невідомих лицарів, що впали на шляху до державної волі України.

В своєму слові Дмитро Геродот підкреслив такі заповіді вождя України: непохитна віра в незалежну Українську Державу, консолідація українських сил і соборний чин цілої нації для досягнення мети.

Полковник Г. Пороховський, підкресливши піетет, яким користується пам'ять С. Петлюри, зазначив, що честь називатися «петлюрівцем» можна заслужити лише шляхом такої високої самопошвяти для добра Української Держави та української нації, прикладом якої є все життя й вся діяльність Симона Петлюри. Шанує Симона Петлюру той, хто продовжує його чин, хто шанує прапор Української Народньої Республіки, який ніс Симон Петлюра і під яким змагалася українська нація за свою державу.

Велику приємність справила декламація малого Юрка Долинюка, що народився уже на еміграції. Він майстерно й з почуттям декламував вірш Тараса Шевченка «Мені однаково».

Його батько п. О. Долинюк поділився з присутніми на академії

фактами з тих подій, які відбувалися зараз же після російської революції, головним чином на Волині, де автор спогадів перебував у той час, як старшина бувшої австро-угорської армії. Далі О. Долинюк згадав про свою службу в армії УНР і про свої зустрічі під час українсько-московської війни з Головним Отаманом Симоном Петлюрою: «Знаючи, що Симон Петлюра був людиною цивільною, я, — каже О. Долинюк, — був приємно вражений, коли в тих диспозиціях суто військового характеру, які давав Головний Отаман, була така чіткість, на яку були здібні лише добрі старшини генерального штабу. Цей факт ще більше зміцнив мої особисті симпатії до Симона Петлюри і заховав їх назавжди».

Приклад, наведений п. О. Долинюком, пригадав д-ру В. Трепке характерний для Симона Петлюри факт з тих часів, коли він був головою Всеукраїнського Земського Союзу. Один відомий юрист прийшов до Симона Петлюри в дуже скomплікованій справі. Уважно вислухавши прохача, Симон Петлюра попросив його зайти до нього на другий день. Коли той прийшов, Симон Петлюра протягнув йому аркуш паперу, написаний самим Симоном Петлюрою, і попросив, щоб прохач, як юрист, вніс корективи правничого характеру. Справа була вирішена негативно, але зроблена вона була в такій правничо-рафінованій формі, що я, — розповідав цей юрист, — примушений був по-щирості сказати, що, як правник, я нічого до такої відповіді додати не можу. Тоді-ж, — передає д-р В. Трепке слова прохача-правника, — у мене промайнула думка, що Симон Петлюра людина незвичайного гатунку.

Закриваючи академію, Дмитро Геродот, пропонує закінчити її чином — датками на монумент Симонові Петлюрі, яким поки-що є Бібліотека його імені в Парижі.

Датки складають: Товариство б. Вояків Армії УНР в Румунії — 100 лей, Український Союз Жінок-Емігранток — 100 л., д-р Василь Трепке і Ніна Трепке — 100 л., Дмитро Геродот та Антоніна Івашина-Геродот — 100 л., полковник Гнат Пороховський — 100 л., С. Богданович — 100 л., інж. Дмитро Ігнатенко — 100 л., Петро Горбунів — 40 л., Гриць Власюк — 30 л., Неллі Пороховська — 25 л., наймолодша українська громадянка — Ольга Пороховська — 25 л., Ярослава Виноградник — 20 л., д-р В. Виноградник — 20 л., пані Іванович — 20 л., інж. І. Іванович — 20 л., Олекса Деркач — 20 л., Ганна Іваненко — 20 л., Софрон Іваненко — 20 л., інж. Дмитро Ліницький — 20 л., Стефанія Кімініч — 20 л., Д. Станчук — 10 л. і Пантелімон Яковенко — 10 л., а разом 1020 лей.

В Чесловаччині.

25 травня с. р. Міжорганізаційний Комітет для Вшанування Па-

Що зробили ви цього року для Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі?

м'яти С.Петлюри влаштував у Празі панахиду в чеській православній церкві. Прекрасно співав український хор. Було зроблено збірку на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

Звичайно, на протязі 8 років у цей день Український Республікансько - Демократичний Клуб улаштував урочисту академію пам'яти С. Петлюри. Але цього року з незалежних од українців обставин академія відбутися не могла.

В Болгарії.

Заходами Союзу Українських Організацій у Болгарії в церкві св. св. Кирила й Методія 26 травня с. р. при численній участі українського й болгарського громадянства відправлено було панахиду по Головному Отамані С. Петлюрі та всіх героях, що поклали своє життя на вітарь батьківщини. Служив о. Димитрій в асисті о. свого сотрудняка. Сказав о. Димитрій глибоко проймаюче пастирське слово, в якому зазначив, що Каїн, що зпринчинився до смерти вождя сорокамільйонового українського народу, хотів перешкодити звільненню цього народу, що б'ється в большевицьких тенетах. Чудово співав чоловічий хор під батурою п. Дінева. Панахиду закінчено діймаючими звуками «вічної пам'яти».

На панахиді був представлений тако-ж Союз Козаків-Націоналістів у Болгарії «Вільне Козацтво», який заступали пп. Оболенський і Глазков.

У Бельгії.

В неділю, 26 травня, заходами Товариства «Незалежна Україна» відбулася у Брюселі урочиста академія на вшанування пам'яти Головного Отамана С. Петлюри.

В салі вміщено було великий портрет покійного вождя, перед яким схилився прапор Товариства.

Хоч і скромно, але достойно наше громадянство вшанувало пам'ять національного героя. Під час академії зроблено збірку на користь Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

В Німеччині.

В Берліні на роковини смерти урочисту панахиду за спокій душі С. Петлюри відслужено було в православній церкві. Правив єпископ Тихон. Вшанувати пам'ять небіжчика зібралися численні українські ємігранти.

Смерть Першого Маршала Польщі Юзефа Пілсудського і українська еміграція

У Польщі

В а р ш а в а . 14 травня с. р. делегація української еміграції в складі голови Головної Управи УЦК — п. М. Ковальського і членів Головної Управи УЦК — полк. М. Садовського і підполк. С. Білодуба вписалася до кондоленційної книги в Бельведері.

15 травня делегація з представників українських еміграційних організацій з національним прапором взяла участь в урочистому перенесенні тіла покійного Маршала з Бельведеру до катедрі св. Яна.

17 травня українська делегація в складі ген. В. Сальського і ген. П. Шандрука склала в катедрі св. Яна вінок із стрічкою національних кольорів і надписом: «Союзникові України — вдячне вояцтво б. Армії Української Народньої Республіки». Інша делегація з бойовими і національним прапором взяла участь у жалібному поході з катедрі св. Яна на Мокотовське поле та в жалібній параді військ перед труною покійного Маршала.

Того-ж дня вечером делегація від української армії в складі ген. В. Сальського, ген. П. Шандрука і сотн. І. Зварійчука, та від українського громадянства і молоді в складі п. М. Ковальського та п. А. Крижанівського виїхала до Кракова, де 18 травня, разом з делегацією краківської української колонії на чолі з сотн. Самоїловим, взяла участь у похороні на Вавелі.

З численних осередків скупчення нашої еміграції у Польщі було надіслано кондоленційні телеграми або складено кондоленції на руки представників влади та війська.

К а л і ш . В Українській Станиці в салі станичного театру Управа Товариства б. Вояків Армії УНР у Польщі 19 травня с. р. влаштувала жалібну академію пам'яті покійного Маршала. Крім промовців виступив на академії Хор ім. М. Леонтовича, який виконав жалібний марш Монюшка, «Журавлі» та «Ой, нагнувся дуб високий».

В Румунії.

В понеділок 13-го травня, на звістку про смерть Маршала Ю. Пілсудського, полк. Гнат Пороховський та п. Д. Геродот зложили співчуття у польській амбасаді в Букарешті від імени Громадсько-Допомогового Комітету Української Еміграції в Румунії, від Комітету імени Симона Петлюри та від Товариства б. Вояків Армії УНР.

В суботу 18 травня, в день похорону Маршала, в катедрі св. Іосифа відбулася панахида, на якій був присутнім король Румунії Кароль 2-й, рада міністрів та представники різних організацій, що отримали запрошення. Українська Еміграція на цій офіційній панахиді була представлена п. Д. Геродотом з дружиною.

Нація й фахова освіта

Історія кожного національного визвольного руху складається не лише з святочної поезії, але й з буденної прози. Це не тільки героїчний зрив, але й чорна непомітна щоденна праця. Власне без цієї останньої неможливим був би революційно-творчий чин. Бо-ж історія народів не знає жадних *Deus ex machina* — отже якихось несподіваних чудес. Найбільші її події попереджені та підготовані бувають, так би мовити, молекулярними зусиллями мільйонів анонімних її працівників. Герої історії скристалізують цю розпрошену волю мас у крицю колективного хотіння. Нація — це зорганізоване та спрямоване хотіння її членів до вільного самобутнього життя. Чим більша свідомість і зорганізованість її мас, тим певніший ґрунт для визвольної боротьби та її успіху.

Все це, звичайно, загально відоме. Але саме тому часто нехтується в щоденній практиці. Люди воліють краще свята, ніж будні; поезію, ніж прозу життя. А проте, саме ця прозаїчна праця є, мовляв, «хлібом насущним», яким живе нація.

Бо в процесі цієї чорної та непомітної праці етнографічна сировина народу перетворюється в модерну, свідому й активну націю. Люди, що її складають, перестають бути мертвим статистичним лише інвентарем, щоб стати живими й творчими її атомами. Для кожного поневоленого народу є питанням життя чи смерті цей перехід від пасивно-животіючого етнографізму до активно-творчого націоналізму.

На кількох різних відтинках визвольного фронту проходить цей процес. А саме: на культурному, політичному та господарському. Для як найуспішного його перебігу рішальним є культурний відтинок. Бо культура є одним з головних народотворчих чинників. Це те-ж загально відомо, але часто забувається. Звичайно, політика домінує над економікою й культурою в ідеологіях визвольної боротьби. Це помилка, бо визвольну акцію слід по змозі рівнобіжно вести на всіх головних відтинках цього фронту. Сама політика, навіть національно найрадикальніша, без економіки й культури не врятує жадного народу. Бо шлях до волі веде передовсім через освіту, а відтак — через господарську самопомогу та співпрацю.

Фахова освіта є той міст, що злучує культуру з економікою на визвольному фронті, викликаючи творчу їх співпрацю. Треба сказати, що дуже часто це найзанедбаніша ділянка в національних рухах. Зрозуміло чому: народи не державні з цього боку все занедбані та примушені власними силами надолужувати те, чого відмовляє їм держава. Але увага їх, звичайно, спрямована буває в бік загальної освіти. Це тако-ж зрозуміло й доцільно. Поруч з цим однак не слід забувати й про фахову, головню технічну у освіту. Правда, ця вимога тяжка до здійснення. Вона вимагає більше заходів і коштів. Але є ідеальна метода, що незвичайно полег-

Дитяче свято в Парижі 19 травня с. р.

Зліп.-о. І. Бридзіаном, головою Шкільної Ради, стоять — пані З. Горлеська, плінк Н. Мцикіч, плінк О. Герлінозі, організатор свята, панна В. Косенківна і плінк С. Косенкоза.

чує переведення цього завдання. Маю на увазі так зв. «позачинна», отже дуже гнучкий тип школи позатериторіяльного типу, що сама приходить до своїх учнів і для якої не існує жадних географічних кордонів. На послугах поневоленого народу — вона знаменито здійснює ідеал духовної національної соборности.

Все це мали на увазі ініціатори «Українського Технічно-Господарського Інституту» (УТГІ) в Подєбрадах, закладаючи при Українській Господарській Академії цей новий тип школи, завданням якої є поширення фахового технічно-господарського знання та пропаганда ідеї Української Політехніки. Ця спроба знайшла відгук серед українського загалу. УТГІ має вже слухачів по цілому світі, де лише живуть українці. Але їх може й мусить бути більше. Бо УТГІ це не тільки технічна школа; це — своя, національна школа. Вона виховує — не техніків узагалі, але українських техніків. Вона поширює кадри національно-свідомих фахівців. Це її плюс перед іншими фаховими школами, про що не слід забувати.

Тепер саме є нагода позитивно виявити своє ставлення до УТГІ (при якому існує окремий відділ українознавства —

поки що перший та єдиний). Від 16 травня, що є днем подебрадської Української Політехники, починається місяць пропаганди на користь УТГП й Товариства Прихильників УГА з метою придбання нових слухачів і коштів для кращого забезпечення цієї установи, що взяла на себе тяжке, але й вдячне завдання — виповнити одну з найдошкульніших прогалин на культурному відтинку українського національного фронту. В цьому місяці пропаганди Товариство Прихильників УГА звертається із закликом до всіх українців прийти з допомогою українській технічній освіті.

Хай всі відгукнуться на цей заклик українських Подебрад!

А. Щ-ий.

Загальний з'їзд Союзу Українок у Львові

Потреба консолідації українського народу відчувається все глибше й інтенсивніше всім українським громадянством. Пригляд поступовення українських громадських організацій в такому напрямі особливо яскраво помітен серед жіночих українських організацій.

Український Жіночий Конгрес в червні місяці мин. року в Галичині показав, що й при розбіжності політичних думок і орієнтацій, при різниці освітніх і класових українське жіноче громадянство могло встановити спільні плани своєї акції, могло досягти об'єднання українського жіноцтва, що привело до утворення Всесвітнього Союзу Українок. Два-три роки перед цим не можна було й мріяти про таке об'єднання, бо локальні патріотизми перешкоджали зрозумінню єдиної мети для всього жіноцтва української нації. А нині для українського жіноцтва кордон між різними землями єдиного українського народу ідеологічно не існують, бо все воно в своїй діяльності підлягає одному проводу Всесвітнього Союзу Українок.

Жіночий Конгрес минулого літа показав українському громадянству силу й значіння зорганізованого жіноцтва, а в українському жіноцтві скріпив віру в свої сили, скріпив його внутрішню консолідацію, об'єднав його, намітив планомирність його праці на будучину й підвів ідеологічні підстави під український жіночий рух, який «черпає свої сили в національній ідеї» і завданням якого є «введення жінки в роллю співпрацюючого й співвідповідального чинника у житті нації».

Об'єднання українського жіноцтва після Українського Конгресу в Галичині можна вважати великим досягненням останньої доби. Про це об'єднання українського жіноцтва як того, що живе на своїх землях, так і розсіяного по всіх країнах Європи й Америки, ми будемо говорити пізніше, коли зможемо вже говорити й про виснавчий орган цього широкого об'єднання. Тут ми хочемо зазначити, що головну ролю в цьому великому всеукраїнському ділі відіграла красава жіноча організація Галичини — «Союз Українок», і поінформувати про ту граю, яку веде це товариство в Галичині та яка свідчить про корисність жіночих організацій взагалі і про потребу їх для нашої загальної української справи.

Широкий розмах діяльності Союзу Українок Галичини виявився на загальному з'їзді цього товариства, що недавно оце відбувся у Львові при численній кількості учасниць. Разом делегаток і гостей було до 300 осіб.

Союз Українок Галичини є товариство, що охоплює своєю органі-

записю майже все прогресивне жіноцтво Галичини. Сама центральна міститься у Львові, але філії його сягають аж до найвіддаленіших повітів цілого краю. Ці філії, живучи місцевими інтересами своїх повітів і сел, разом з тим дисципліновано підлягають проводу своєї централі у Львові. Таким чином ціле українське жіноцтво Галичини організовано пречісно по одній напрямній лінії. На загальні з'їзди Союзу Українок, що відбуваються звичайно раз на рік, всі філії висилають своїх делегаток, які подають звіти з своєї діяльності.

Останній з'їзд товариства відбувся ще під незабутнім враженням Українського Жіночого Конгресу. Досягнення цього останнього відбулися позитивно на перебізі засідань з'їзду, де було більш, як раніше, видно глибоке зрозуміння значіння організованості взагалі, до присутності селянок, не зважаючи на велику матеріальну кризу, що переживають селянські маси Галичини, показувала, який правильний курс діяльності взято Союзом Українок, що не обмежується інтелігентним жіноцтвом, а сягає своєю організацією до глибин народних мас.

На з'їзді було заступлено 48 філій і 51 кружок. Лише кілька філій не прислало своїх заступниць і то все з якихось поважніших причин. Характерно для українського жіночого руху те явище, що чимало емігранток з Великої України, що живуть в Галичині, брали участь в цьому з'їзді як делегатки, послані де-якими філіями. Ясно, що в українському жіночому русі не існує Збруч. Але ще Олена Пчілка в листуванні з Наталією Кобринською намічала шляхи спільної праці українського жіноцтва по обох боках Збруча.

На з'їзді було багато гостей, представниць споріднених жіночих організацій, а тако-ж представників національних українських організацій, що проявили зацікавлення реальними справами Союзу й розуміння значіння праці жіночих організацій для національної справи. Брала участь у з'їзді й жіноча молодь, представниці якої увійшли при виборах нової Управи до складу Управи на будучий рік, — явище при сучасних настроях молоді дуже потішаюче.

Зовнішній вигляд з'їзду був дуже мальовничий: яскраві одяги селянок, темні хустки міщанок і модерні сукні інтелігенток мішаються разом та творять ту своєрідну картину, якої можуть позаздрити українкам жінки інших народів — так описує з'їзд С. У. українська преса. Порядок на з'їзді, дисципліна, змістовність докладів, діловитість засідань — тако-ж одмічаються представниками преси. При поданні звітів з діяльності Союзу Українок реферувалося про працю канцелярії товариства, про проведення великої підготовчої праці для влаштування Жіночого Конгресу, про ті перешкоди, якими різні групи громадянства хотіли унеможливити відбуття Конгресу. Реферувалося про організаційну працю Союзу Українок на всьому просторі Галичини, про стає збільшення філій і кружків товариства про їх місцеву діяльність, про акцію зв'язків з міжнародним жіноцтвом, про діяльність кооперативної секції С. У., власне Української Жіночої Кооперативної Гільди, яка є Секцією Міжнародної Кооперативної Гільди.

Тому що Український Жіночий Конгрес не залишив по собі виконавчого органу, справи виконання постанов Конгресу було передано Управі Союзу Українок у Львові. Між цими постановами була й постанова видавати ідеологічний жіночий журнал. Постанову цю вже зреалізовано виданням двотижневика «Жінка», який з'їздом було визнано офіційним органом С. У.; він видається Жіночою Видавничою Кооперативою, де всі філії С. У. зобов'язуються бути членами й, відповідно розмірам самої філії, зобов'язуються набувати означене число передплатниць.

Коли ви ще не склали своєї пожертви на Українську Бібліотеку ім. С. Петлюри в Парижі, — зробіть це тепер: ще не пізно.

Нові ділянки праці, які намічає С. У. для переведення в ближчому часі, є сільсько-господарська акція, організація жіночого dorocyry та справа плекання української мови. Перша акція має йти до ідейної й технічної підготовки жіноцтва, до проведення с.-господарської акції з огляду на тяжке положення селянських мас та на потребу піднесення сільського господарства. Справу організації жіночого dorocyry намічається переводити в порозумінні й співпраці з іншими культурно-освітніми установами, як, напр., «Рідна Школа». Справа плекання рідної мови — це третя нова галузь діяльно ти С. У., що намічається на слідуєчий праці рік.

З резолюцій, винесених з'їздом С. У. звертають на себе увагу: про поширення сітки філій С. У. про заснування бібліотек при філіях, збільшення кількості дитячих садків на провінції, закладення гуртків плекання рідної мови, плекання й збереження народного мистецтва, про планову акцію для піднесення с.-господарської освіти серед селянських жіночих мас шляхом вишколу фахових інструкторок і створення при філіях с.-господарських референтур, які вестимуть працю в тісному порозумінні з осередками с.-господарських кооперативних установ; про збільшення кооперативних секцій при філії С. У., про створення кооперативів та кооперативних робітень.

Було винесено з'їздом С. У. і протест проти нищення большевиками національної й мистецької пам'ятки українського народу — Софійського собору у Києві, яка справа була піднесена делегаткою на цьому з'їзді від Союзу Українок Емігранток у Польщі панією Нат. Холодною-Левицькою й яка викликала з боку цілого з'їзду прояв пекучого жалю над долею Великої України.

На прикінці треба ще додати, що на голову С. У., як і в попередні роки, було обрано однодушною акламацією посолку до парламенту Мілену Рудницьку, яка являється душою й головною працівицею цього високо-корисного Жіночого Товариства.

З. Мірна.

З ЖИТТЯ Й ПОЛІТИКИ

— Пристосування совітів до нової ситуації. — Закордонні пертрактації. — Перспективи.

В європейській пресі знаходимо опис того прийняття, яке влаштував Лівінов для Лявала. Роскішно сервізований стіл. Паризькі туалети совітських дам. Гостинний господар у фраку. Все, як в пристойних буржуазних державах. Становище зобов'язує. Треба доводити представникам буржуазної Франції, що вони роблять зовсім таки не поганий гешефт, офіруючи свою приязнь керовникам Третього Інтернаціоналу. Треба робити вражіння. Треба відповідною мішурою і декоративністю примусити забути гостей все те, що вони знють про СССР по-за офіційними джерелами, треба сконцентрувати їхню увагу на парадному фасаді СССР-івського будинку.

Цей лейт-мотив, — треба йти в Каносу, — в совітських відносинах сьогодняшнього дня є характер истичним не лише для таких другої ядних тактичних посувань совітського уряду, як ця мала і багвиста дегель з гостини Лявала в Москві. Коли переглядаєш совітські газети, коли намагашся формувувати ті зміни в настроях і тоні совітської преси, коли слідкуєш за енуціяціями совітських достойників, виразно відчуваєш як мало пороху лишилося в совітських пороховнищах, як бракує совітським достойникам колишнього бойового запелу і завзяття. Треба ставати на ту єдину стежку, що залишилася. Треба і обити вражіння, й то

передовсім вражіння, для цілей експорту. Треба доводити, що в ССРСР все йде до найкращого, що совітський уряд користується загальним довір'ям і любов'ю, що нема там ані терору, ані Соловок, ані зіслень, бо при загальній популярності гнущої партії і карати нікого, бо в щасливій крайній соціалізмі, що твориться, — панує загальний добробут і благоденство. Намагаються в тому перекуснати і елеїні до нудоти статті совітських газет та спекуляція на підлітків, яка проводиться ними, і навіть сам Сталін з своїм виступом перед молодими старшинами червоної армії і своїми заявами про необхідність дбати перш за все про людей. Треба робити вражіння, треба робити *l'appe tіne au travail*, бо що вла не лишається, опріч цього, совітським можливо-владцям. Всі можливості, які існували для скріплення їхньої влади, для налагодження господарки в межах ССРСР, всі використали. Нового нічого ї не знайдеш і не вигадеш. Треба отже совітський товар по можливості дорожчий ціні продавати закордонно. Треба перекуснати закордонних купців в його надзвичайних якостях. Треба йому надати такий вигляд, щоб він відповідав їхнім чужоземним смакам. Совітські малярі старанно підмальовують фасад свого будинку, додержуючися споконвічного принципу і осейської комерції: «не обманеш — не продаш». Совітський товар, очевидно, закордонно проданий буде. Вігніше сказати, він вже є проданий і контрагенти лише довершують пересправи про ост точні умови зробленої трансакції. Розуміється, покупці набрали охоти купувати совітські вироби не через те, що поїняли віг і завірюванням, що всі є першорядної якості. Семо собою, що всі воліли б мати до своїх послуг не червону армію, а звичайну собі армію європейського типу; ще більше, хотіли б вони, щоб технічне й харчове постачання тої армії проводилося не соціалізованою промисловістю і не колективізованим сільським господарством, а знов таки звичайними собі підприємствами на зразок тих, що існують в Європі. Надійність європейських методів адже-ж випробов на вже не один раз на практиці, а йдучи на комбінації з ССРСР доводиться і обиги сюк в зовсім таки непевне невідоме. Але в повоевних обставинах доводиться задовольнятися ерзацами. І високі договірні сторони мусять обмінюватися взаємними компліментами і владати, що з проведеної трансакції мають повне задоволення.

* * *

Боїмося лише, що цей період взаємного задоволення контрагентів і їх взаємних компліментів буде значно коротший, ніж всі того сподіваються. Бо не вільно забувати, що опріч підмальованого фасаду в совітській будові і нує чоїна половина. Й приглянутися до того, що діється в ній, не вадить ніколи, навіть тоді, коли за далегідь існує рішення задовольнитися й обмежитися ерзацом. Бо, де як де, але з можливістю зміни декораций на фасаді совітської державної будови мусів би рахуватися кожний далекозорий політик. Тенденцією теперішніх трансакцій, яка лежить в їх основі, є намагання до стабілізації існуючого в ССРСР режиму і стабілізації ССРСР в її теперішніх межах. Чи є до виконання таке завдання? Чи можна припинити якимись засобами стихійні процеси розвитку національних рухів на території ССРСР, передовсім припинити розвиток українського національного руху? Чи можна мати якусь обрнтовану надію, що може бути знайдений компроміс між змаганнями поневоли них в ССРСР народів і совітським урядом? На всі ці питання нема двох відповідей. Ставка на совітську Росію буде так само програна, як була свого часу програна ставка на Росію царську. Для нових закордонних приятелів совітів всі ці можливості є, очевидно, лише неясною музикою м'ябутьного, з якою вони на газі уважають можливим не рахуватися. Вони думають, що мають змогу, шгучно затримуючи р'звизок подій в ССРСР, дбути час, щоб отержати зиски з проведених пертракцій. Підмальований фасад совітської будови на

них справляє своє враження і вони вважають, що для них ще не пізно. Тяжко щось доводити і сперечатися з тими, які не хочуть рахуватися з фактами. Треба щоб прийшли нові події, треба, що наступили нові факти. Ми знаємо, що вони будуть наступлять. І знаємо тако-ж, що неминучі втрати по проведених траг акціях будемо платити не ми.

* * *

Наступить час, не є він такий далекий, коли українська нація перестане бути тим крамом, про долю якого рішає Сталін і Литвінов. Зійдуть із сцени ті, що займають фасадні кімнати совітської будови. Але не зникне на протязі довгих десятків років у нації пам'ять про теперішні часи поневолення і гніту, про тих людей, які очолювали сучасний тюремний режим. Рефлексії минулого і згадки про нього на довгі часи визначать майбутнє нації. І хто знає, яке місце і яку роль в цих рефлексіях і цих згадках займуть теперішні закордонні приятелі московських можновладців? Хто знає, чи, роблячи нині свої тактичні посушення, не роблять вони таких кроків, які не зникнуть з нашої національної пам'яті, таких кроків, які визначать у майбутньому відношення й симпатії вілної державної української нації?

В. С.

З міжнароднього життя.

— Що виходить із пактів.

Закордонна політика міналася, як погода в сною, — сказав недавно один меншої руки дипломат, виконуючи нев селє для нього доручення свого міністра, що йшло всупереч з попередньою його лінією. Ці слова можуть бути прикладені до того, що вже давно, майже за цілий час після-воєнного періоду, твориться в площині міжнародніх взаємовідносин. Так, ще два-три тижні тому здавалося, принаймні людям нец ісвяченим чи не дуже то уважливим, яких завжди більше серед широких політичних кол, що план європейського замирення та загальної безпеки, накреслений відомими н.радами в Лондсі, з кріплений у Стрезі, переведений ніби то в англійських подорожах, так само ніби то припечатаний подорожжю французькою до Москви, за якою має слідувати туди-ж подорож чеська, а може й румунська, що план цей коли ще не остаточно зреалізований, то безперечно буде здійснений. Бо за ним стояла неначє спілна погодженєна воля Англії, Франції, Італії, ССРСР, трьох держав Малої Антанти, а крім того в перспективі ще й воля Антант Балканської та Балтійської. На час, однак, коли писано ці рядки, вже й неприсвячені, вже й не уважливі спостерігачі бачать, що справа випадає якось чнакше, як — схарактеризувати поки-що тяжко. Тяжко, бо с лише, так мовити, симптоми, але не сталося ще нічого такого, що виявило б чи то нову акцію, нові якісь плани або наміри.

Повеє немєся до того плану. У Стрезі. всі думали, сталося погодженєна трьох найбільших західних держав — Англії, Франції, Італії — що-до плану стабілізації Європи й зроблено було, як знаємо, розподіл прєці п о-між ними. Англія взяла повітряну згоду на Рейні, Франція — Східний пакт, Італія — пакт Дунайський. Але все це, згідно з франко-совітською формулою, мусіло бути єдиним цілим і неподільним. Як на сьогодні стоїть з тим справа?

С х і д н і й п а к т. Його вже нема, а на його місце, як відомо, стала франко-совітська згода, доповнена згодою совітсько-чехословацькою. Про франко-совітську згоду говорилося вже на цьому місці. Автори її зєлишили в ній можливість для Германії, та й для Польщі, де

неї пристати, тоді б вона стала подібною до первісного проєкту Східного пакту. Цього не сталося, а з відповідних заяв у Берліні та у Варшаві видно, що й не станеться. Чехословачину, хоч перше ідея Східного пакту, як здається, зродилася в Празі, — з проєкту Східного пакту було виключено. Тоді чехи склали самі згоду з совітами, але нав'язали її реально до згоди франко-совітської. Була думка, поширена в Європі, що до згоди СССР з Чехословачиною вступить ціла Мала Антанта. Цього так само поки-що не сталося і вряд чи станеться взагалі, бо-ж Румунія, хоч її міністр закордонних справ ненавчєб-то цілою душею готовий то зробити, недавно ще складала дуже вигідний для неї економічний договір з Германією, а такого роду речі не можуть вважатися доброю прелюдією до її вступу до східної комбінації. Те саме можна сказати й про Югославію, яка ще й досі не визнала СССР і, як здається, жадної волі до того не має. Таким чином Східний пакт в бігу обставин сдеформувався, одірвався од єдиного плану, задуманого в Стрєзі, перетворився в якийсь не дуже то ясний і не дуже то ефективний союз Франції, СССР та Чехословащини. Для стабілізації такої, яку учасники того союзу хотіли б, дього ненавчєб то дуже мало.

П а к т Д у н а й с ь к и й . Він ще й досі в стадії підготовки, яка робиться італійською дипломатією, хоч термін його складення і був призначений на по-о-ний червень. Метою того пакту являється стабілізація сучасних кордонів у Середній Європі, а особливо кордонів Австрії, інакше кажучи бажання затримати австрійську незалежність, аби вона в той чи інший спосіб не злилася з Германією. Найбільші труднощі передбачалися тут з боку Німеччини, бо гадали, що вона до того пакту не пристане. Труднощі справді з цього боку й виникли, але не ті, що їх чекали, а інші. Германія, як виявилось, не від того, щоб до пакту пристати, але вона хоче, щоб та австрійська незалежність була незалежністю не лише для них, німців, але й для всіх, себ-то, щоб до внутрішніх справ Австрії ніхто так таки не в'рччався, щоб вона мала право, як схоже, чи Габсбурга покликати, чи гітлерівський лад встановити. Але як раз проти цих двох дуже ймовірних перспектив протестують: Чехословачина — проти обох, Італія — найбільше проти першої, і т. ин. А в тім, як на те єсть вказівки в прєсі, питання про Дунайський пакт заплутується ще більше, й гостить ненавчєб-то несподівано. Між Германією й Італією ніби то налагоджеться згода що-до Австрії, а саме: нехай, мовляв, там таки буде гітлерівський режим, але щоб Австрія, принаймні офіційно, не була приєднана до Германії. Таке рішення зустрічє спротив з боку Чехословащини, у якої з Італією за останній час встановлені були досить добрі взаємини. Тепер однак всіи знову поспівані і причиною тому була згода, складена між Чехословачиною та Совітами. Самого Муссоліні, який до Східного пакту ніби-то ставився не зле, поки в ньому не було мови про Чехословачину, вказана згода, що пришиває що країну до згоди франко-совітської, дуже розхолодила, і він у тих днях в одній із своїх промов цілком недвозначно прогословив, що Італія, мовляв, не для того розбила Австро-Угорську державу, щоб на її місце в Середній Єєрспі стала якась інша держава, тоб-то СССР. Яєна річ, що на це місце претендє сама Італія. І коли зважити, що до цього всього чрега ще додати труднощі що-до забезпечення кордонів Чехословащини, що повстають з боку Германії, Угорщини то-що, то вже й не знати, як і коли в тих мовєх може повстати отой славетний Дунайський пакт. Мабуть його доля бути сдеформованим, як і пакту Східного, а в якому націямі піде та сдеформація, вкаже майбутнє.

П о в і т р я н и й п а к т н а Р е й н і . Справа з цим пактом стоїть навчєб-то найкращє. Може тому, що в цьому заїтересована найбільш стабілізована частина Європи, та, що за Рейном на захід. Навсєго в ньому, властиво кажучи, нічого немає, бо він лише поглиблює та докінчує у повітрі неаїмєність реїнських кордонів, встановлєних догсворами в Локарно, на що свого часу з доброї волі погодились були

Франція, Бельгія, Англія, Германія. Принципова згода цих держав щодо цього є й зараз. Але знову-ж таки, отой деформований Східній пакт, виявлений у франко-совітській згоді, зачинає всуяти й справу рейнських кордонів. Як повідомляють у пресі, Германія вислала всім державам, що приймають участь у Лозаннському пакті, ноту про те, що нова франко-совітська згода Лозаннський договір порушує, що два ці не так і разом існувати не можуть.

Що одповідять держави на германську ноту та як обернеться ціла та справа, будемо знати пізніше. На сьогодні-ж можна сказати лише те, що війна замаршля Європи, ніби то єть ріджвий у Страсі, Європи покищо не замиряє, а ніби то навпаки, тає джерелом нових конфліктів, що правда тим часом лише дипломатичних.

Observer.

В Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі

в суботу 15 червня с. р. в год. 8.30 ввечері відбудеться доповідь
п. І. Косенка на тему:

« Зелений Клин »

Вступ вільний.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і ввечерю — 2-6.

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси. — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. забезпеки.

Новштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Український Технично-Господарський Інститут при УГА

Всяка школа позаочних студій

Продовжує прийом студентів і курсантів на а Високошкільний Економічно-Кооперативний відділ, по закінченні якого дається диплом з титулом економіста.

б) Курси Українознавства.

в) Фахові курси — бухгалтерії, чужих мов (французької, англійської і німецької), пасічництва, садівництва, перероблення садочини та огородини, оброблення шкіри, миловарства, радіотехніки, фотографії. Передбачається відкриття й інших курсів.

Навчання провадиться кореспонденційною методою. Проспекти й програми безплатно.

Ці часк студій терміном не обмежений.

Адреса: *Ukrainisky Technicko-Hospodarsky Institut, Podé - b'ga du. Tchecoslovaquie.*

Хроніка

З життя укр. еміграції.

У Франції.

З життя Української Бібліотеки ім. С. Петлюри в Парижі.

— Вшанування пам'яті С. Петлюри. В день смерті св. пам. С. Петлюри відбулося урочисте прилюдне засідання Ради, присвячене пам'яті патрона Бібліотеки. За неprisутності в Парижі В. Прокоповича, головував на засіданні заступник голови І. Косенко. Пам'ять С. Петлюри було вшановано вставанням, заслухано річне зведення з життя й діяльності зібрання закінчено співом «вічної пам'яті».

— Заклик Ради Бібліотеки скласти пожертви на Бібліотеку цього року вмістило чимало орґанів української преси і на нього озвелося вже багато людей і орґанізацій з різних країн.

— Зворушлива увага. Союз Українок у Рівному прислав до Бібліотеки пачку дуже цінних книжок, здебільшого наукових, із зворушливим написом і датою — 25 травня 1935 року.

— Лекція В. Прокоповича на тему «Печать Малороссійская» відбулася в Бібліотеці в суботу 1 червня с. р. Лектор на підставі матеріялу ефґагістичного подав деякі характерні риси московсько-українських відносин із 17 віку. Доповідь було ілюстровано світлинами царсько-го лихтаря.

— 11-ий з'їзд Союзу Українських Еміграційних Орґанізацій у Франції відбувся в Парижі 25-26 травня с. р.

До нової Генеральної Ради Союзу обрано: п. М. Шумицький —

голова, п. П. Вержибицький — місто голова, п. П. Йосипишин — генеральний секретарь, п. П. Пешин — секретар, п. М. Винницький — член. До Конституційної Комісії обрано: п. М. Ковальський — голова, пп. Ю. Гербанівський і М. Левицький — члени.

— Товариська бесіда в редакції «Тризуба» наступна має бути в неділю 16 червня с. р.

Пані О. Петлюова прислала 24 травня с. р. на фонд допомоги безробітним товариської бесіди — сто фґанків. Разом з цим присланими п. О. Петлюовою на ту-ж ціль ста фґанками, що їх помічено було в «Тризубі» (ч. 19 (473) — 12. V с. р.) од невідомого. — двіста фґанків, які й розподілено між тими, хто допомоги потрїбує.

За пожертву ширя подяка.

У Польщі.

— З життя Українського Наукового Інституту у Варшаві. З червня с. р. відбувся в Інституті вигляд проф. Варшавського Університету д-ра С. Балея на тему «Завдання сучасної суспільної психології».

— 17 квітня с. р. відбулися збори Експертного Семінара при Інституті, на яких інж. В. Яновський зачитав доповідь на тему «Скотарство в СССР». Тези доповіді наступні.

1. Скотарство в СССР на протязі 1918-1934 р. р. перейшло через три стадії нищення і знепаду: часи громадської війни, воєнного комунізму і колективізації. Період «Непу» був періодом відпочинку, коли селґнство мгло змогу трохи поліпшити стан своєї господарки.

Б у р г а с і відбулися 13 березня с. р. Організаційний реферат на тему «Підстави організації и обов'язки членів» виголосив представник Союзу Українських Організацій в Болгарії п. Малинівський, який взяв активну участь у зборах. Звіт з діяльності Об'єднання сглав б. заступник голови п. І. Кравець, після чого обрано нову управу, ухвалено ряд постанов та олобрено дотеперішню діяльність Союзу Українських Організацій в Болгарії, членом якого є Об'єднання.

По закінченні зборів відбувся засідання управи, на якому розпреділено функції новообраних її членів: п. Аврам Войт — голова, п. Юрко Гусак — місгоголова, п. Михайло Григорієв — секретарь, п. Павло Власенко — скарбник, п. Ілько Кравець — радник.

Слід підкреслити, що УКО в Бургасі має за собою вже майже п'ятирічне існування, однак, на превеликий жаль, в останніх роках всо належною діяльності не ви-видо. Причин того є чимало. По виїзді з Бургаса б. голови Об'єднання п. д-ра М. Коцнизева, по кількох дітах лише відбулися оце перші річні загальні збори. Заходами СУО в Болгарії піднято актиений елемент у Бургасі і є надія, що новообраній тепер Управі Об'єднання пошастить перемогти всі труднощі, зацікавити земляків організаційним життям і вивести організацію із занепаду.

— Загальні збори Української Громади в Слівені відбулися 17 березня с. р. Збори відкрив кою головою голова Громади п. В. Круглий, а представник СУО в Болгарії п. Малинівський виголосив доповідь на тему «Завдання української політичної еміграції та підстави її організації».

По затвердженні звіту з діяльності управи уділено їй абсолютній та обрано нову управу в складі: п. Василь Круглий — голова, п. Я. Петренко — заступник голови, п. М. Деменко — секретарь, п. М. Береза — скарбник, п. М. Колпанович — радник.

До Ревізійної Комісії обрано: п. І. Руссо — голова, п. п. О. Полторацька та В. Гаас — члени.

Ухвалено було тако-ж ряд організаційних постанов.

По вичерпанні порядку денного, на бажання зібраних, п. Малинівський зробив доповідь про становище на совітській Україні на підставі найновіших матеріалів.

Головував на зборах п. Я. Петренко, який, закриваючи їх, подякував зібраним за ділове проведено в зборів, а секретареві СУО п. Малинівському за доповідь и моральну підтримку.

В Німеччині.

— В Українському Науковому Інституті в Берліні 24 травня с. р. відбувся виклад українською мовою доп. інж. Р. Димінського на тему «Господарчо-географічне положення України», а 31 травня виклад доц. В. Леснотвича, тако-ж Українською мовою, на тему «Новий статут сільсько-господарських артілей на сов. Україні».

Із старих книжок.

— *La Question Europeenne improprement appelée polonaise. Réponses aux objections présentées par M. M. Pogodine, Schédo-Ferroti, Parochine, Schnitzler, Solowiev etc. contre le polonisme des provinces lithuano-ruthènes et contre le non-slavisme des moscovites.* Par Elias Regnault. Paris. E. Dentu, libraire-éditeur, 1863.

Книжка цікава тим, що трактує такі питання, як «demonstration scientifique contre le slavisme des moscovites», «le nom de Russie, usurpé par les zars est un mensonge diplomatique» і т. д. Написано цю книгу для захисту національності і права на державність польського народу. Автор робить чимало помилок історичних и наукових, користую-

чися лише крайніми польськими джерелами і поглядами, і видно мимо всієї, але все-ж, разом із своїм головним завданням, згхищає окремішність і українського народу та весь час, як аргумент проти претензій Москви на «руськість», наводить такі дані, що ясно або доводять історичні й інші права українського народу на свою державність.

Виглад про українську справу в Палаті Послів у Лондоні.

29 травня с. р. відбувся в Палаті Послів дуже успішний виглад про українську справу, влаштований заходом послів — Дж. В. Гілса (консерв.), який те-ж був головою сходин, п. Джоффея Мендєра (ліберал) і полк. Джося Веджвуда, членів Англо-Українського Комітету.

Виглад на тему «Українське гитання і його велике значіння для Великої Британії» виголосив п. Ланселст Лотон, знаний економист та письменник, автор книжки «Ексномична історія совітської Росії» і инш.

П. Лотон в незвичайно річевий спосіб представив присутнім вагу українського питання, від якого в великій мірі залежить мир цілої Європи. Велика Британія бажає незалежності України; існування України є тако-ж в інтересі світового мира. Додатково переповів коротко історію України, підкреслюючи, що історія України не починається від світової війни, але сяє до її початку часів перед Христом. Доглядише переповів історію змагання українського народу до незалежності, про його важке становище під совітами, згадав про становище українців у Польні, Румунії та Чехословаччині.

Після вигладу відбулася широка й прихильна дискусія, в якій брали участь присутні послы та інші гості. Лорд Денбі (той, що брав участь у великій дебаті про голод на Україні в Палаті Лордів 25 липня мин. року), який був присутній разом з дружиною, графинєю Денбі, жалував, що такий річевий та корисний виглад був виголошений тільки

перед запрошеними гостями, а не перед ширшою публікою, яка повинна б далеко більше знати про українські справи. Дуже влучні спостереження подав тако-ж проф. Сітон-Вотсон, знавель центрально та східно-європейських справ. Він висказав, між иншим, думку, що ледяія п. Лотона заслуговує на те, щоб її видати друком, бо в англійській мові є дуже мало літератури про українську справу.

Між численними гостями і послами, що брали участь в дискусії, були генерал Кліфтон Браун, сер Вільям Дейвісон та инші. Присутніми були тако-ж посол Англія Атль, лорд Далкітс та ин.

(У к б ю р о, Лондон).

«Українська справа це один з найбільших проблемів Європи».

В травневому числі місячника «Нешенал» (Лондон) появилася велика передова стаття, яку написав один з визначніших педитиків консервативного табору, бувш. посол Сер Ворден Чілкот. До статті додана мапа українських етнографічних земель.

«Українська справа, це один з найбільших проблемів, який в скорому часі поставить на спобу європейських дипломатів у всіх державних рідях» — каже сер Ворден Чілкот.

Стаття заступає думку поважної консервативної групи, тому буде цікаво для українського загалу з нею познайомитися. Подасмо витяги із статті.

«Політику Петра Великого — пише автор — продовжали його наслідники з таким завязаттем, що старалися вимазати з мапи навіть само ім'я України, а разом з тим витерти його з пам'яті європейських народів; не дивно отже, що дуже мало з наших горожан мають ясне поняття про те, що це Україна. (Ще дуже недавно тому навіть такий поважний твір як «Енциклопедія Брітанніка» присвячував всього чотири рядки цьому красві, поверхнею більшому від Німеччини, більш уможай-

ному від Франції та з населенням, численнішим од Польщі)».

Автор переходить опісля до опису України, яка «не є ні такою малою, ні такою далекою, бо в дійсності всього п'ятьдесять годин їзди експресом, або двенадцять годин літаком» ділить її від самого серця Лондону.

«Україна це великий і привітний край. Він багатий на п'ять один скарби, а його населення це привітний та гарний нарід».

Слідє коротий огляд історії України. Автор перєспіває коротенько гєр оєні змагєння українців у боротьбі за самостійність і доходить до найновіших подій.

Вичислюючи нові держави, які повстали на руїнах цєрської Росії, автор питає: «Чому поминєно далеко більшу українську націю? Вона заслуговувала найбільше на узгляднення. Українці бєжають свободи, лучби з цивілізацією, ненавидять комуністичне ямо. Повстання незалежної і вільної української держави, було не тільки в інтерєсі союєка мільйонів українців, але й вигідне всій Європі...»

«Слово «Україна» означає «граничний край». Добго всієї цивілізації Західної Європи вимагало, щоб в граничній полєсі від Балтики по Чорне Море були повстали дві незалежні, густо заселєні держави, які творили б зв'язок із Заходом і які були б заборолом проти варварського Сходу. Такими державами могли бути і повинні були бути Польща і Україна. Обидві—ставлячи високо британські ідеєли і британські засади. Польщу визволено, натомість далеко важнішу Україну оставлено під совітською кормигою...»

«Як я згадав, українці це нарід, який від століть боровєся проти перемагаючих сил за свою незалежність. Він не піддається так легко і не прийєме без спрєотиву на свої плєчі тої влади, яка у всьому прєотиворічить його традиції, цілям і стрємлінням. Поняття незалежності та культури і стоїть у українців в дияметрєльному прєотивнєстві до тої політики, яку ведуть тепєрішні совітські пра-

витєлі на Україні. Українці стрємлять до демократизму, такого як ми його знаємо, а їхні російські гнобитєлі прєєсяєді засадєми, які в суті є азійськими, а спєсіб російського думєння ведє до рєєкції та екстрємизму; їхня ідеє це бєрємога інтєр націєнєлізму, а не самоозначєння; в них комунізм замєсьць вроджєного в українців індивідуєлізму, атеїзм — замєсьць рєлігії».

«По-за сильно стрєжєним и коротєним прєактикуєтєсь вжє від вісімнадцяти літ криваві масакри, ведєтьєсь борєтьба і прєєслідування. Шо ми, які маємо в Канаді пів мільйона українців, і помимо того так мєло поінформєвані прє о цєй мєгутній кєнєлікєт, цє тільки доказ, як успєшно ведєтьєсь цє прєєслідування. Українці шє нієсли прєотягом своєї повної бєлю історії не борєлися так гєр оєчно за свою незалежність, як тепєр. А помимо того, мєло людєй, хїба ті шо спєцїєльно займаєтьєсь студіями європейських спрєв, знають прє о шо борєтьєбу, хоч всна коштує незлічених жєтєв та спрєчинєє невисказану нужду».

Обговорюючи нїмєцькі аспїрації на Сході Європи, каєє автор: «Причина, чому нїмєцькі та російські диктатори на прєєгін збїоєтєсь, не лєжить тільки в тому, шо політика «нації» є прєтилєжна комунізмєві, але й в тому, шо обї стоє они дуже живо прєдбачають події на Україні та хочуть до них прєдготовитєсь».

Багато є доказів до цього, шо Гїтлєр дуже зацікавлений українським питанням,—пиєє сєр Вордєн Чїлкот:

1) «Гїтлєр вибрав собі за найбільших дорєдників людєй, які дуже добєє знають Україну і які віддавна були за тим, щоб Нїмєччина її гнєктувала».

2) «В Бєрліні засновєно особний відділ на унїверситєті, який займаєтьєсь студіями українського устрєю та історії».

3) «Нїмєччина підпомагає фїнансово й иншими спєсобами групу українських авєнтуєрників, які їй служать і які радї

віддати свій край під її руку, ксли тільки дістануть змогу зняти вигі ні посади. Їм байдуже, яку над ними поставлять владу».

«Немає сумніву, що ксли б прийшлося вибирати по-між двома злами, то українці всліди б вже німецьку владу над собою, ніж большевицьку. Але по-над усе, українці бжають стати незалежними»,—каже автор.

Длі обговорює він коготенько становище українців у Пльш і, яка міють двома мі ілами. Коли поляків утискали, то про те ввсє світ мав знати, але ксли вони тиснуть українців, то це инша справа.

Що британський погляд на українську справу каже він так:

«Трєба відразу на цьому місці оберте до сказати, що така політика, яка змагає, щоб відістати Україну з-під совітського яма тільки в тій цілі, щоб її негайно знову поділити по-між дві держави, або причепити на стело до одной, рішуче противиться британським засадам та інтересам.

Через Україну веде найкоротший шлях із Заходу до Індії; Чорноморське побережжа надає їй ще більшого значіння. Дуже можливо, що кели якась із сильних держав перемінить Україну на свою базу, то стане таким самим, або ще й більшим, чинником, який веде до заворушень на Сході, ніж большевики є підшо пору. З тої вже одной причини треба з рішучістю відкинути всякі претензії з боку Німеччини. Ми ніяк не хочемо повторяти того небезпечного становища, яке повстело було перед війною внаслідок злармів та інтриг з проєктованою багдадською залізницею».

«Так виглядає в коротці українське питання і не можна того заховати, що винайдення миного способу полагождення його представляє дуже великі перепони. Як досягти визволення України та оминати пснвного її гоневолення?»

«Ще в році 1932 висказав я в своїй книжці «Політичний порятунок» думки, які відносяться і до українського питання.

«Большевицьке пугало» це вже щось більше, як сама темна тінь, що паде з-заду, це вже жива небезпєка, яка зростає з години на годину в кожній державі.

«Чи може хто заперечити тому, що большевики це дійсно загроза для всієї цивілізації? Де-які держави, от як, наприклад, Фінляндія, енергійно взялися до здепження походу большевизму, але инші прїдеї жуються ще струсиної методи. Я побоююся, що наша батьківщина належить до цих останніх.

«Спільна акція всіх цивілізованих націй у хрестоносному поході проти большевизму буде найважнішою запорукою тривалого миру».

Стаття закінчується словами, зверненими до москалів, німців та українців. «Ви маєте повне право до своєї спадщини»,—каже автор до українців. «Ви повинні її здобути і держати в своєму посіданні й цим зробіте велику послугу людству, поможете справі світового мира та охороните цивілізацію».

(У к б ю р о , Лондон).

М. Бакунін та українська справа.

Цього питання торкнувся д-р С. Наріжний в своєму викладі про «Слов'яно-українські погляди й програму М. Бакуніна» на одному з останніх засідань Історично-Філологічного Товариства в Празі. М. Бакунін, один з небагатьох російських революціонерів ранньої доби, досить вірно розумів українську справу й національні взаємини в Росії. Він зовсім виразно поставив самостійність і рівноправність української народности, а в своїх публікаціях і проголошеннях постійно висловлювався за звільнення України з-під російського й австрійського гніту. Російська держава мусить бути розбита, австрійська зруйнована, уярмлені ними народи мають здобути волю. Бакунін признавав за українцями всі права окремого слов'янського народу, а в своїй всеслов'янській федерації від-

водив Україні цілком рівноправне становище. За участю Бакуніна на Слов'янському Конгресі 1848 р. було позитивно для українців вирішено питання про поділ Галичини. При всіх своїх симпатіях до польської визвольної справи, Бакунін, як і Герцен, висловлювався проти польських претензій на історичні межі з 1772 р. Слов'янська програма Бакуніна не була здійснена, його поглядів на українську справу не засвоїли московські бакуністи, його порад що-до розмежування з українцями не прийняли поляки, його постулати що-до повного розбиття Австрії й Російської держави відкинув навіть М. Драгоманів. Останній, через 30 літ після кирило-методівців і після слов'янського проекту Бакуніна з самостійною й соборною Україною, завернув українські політичні прямування на шлях вузької федерації в межах існуючих уже держав.

В дискусії проф. Д. Антонович, акад. С. Смоль-Стоцький і проф. Ф. Слюсаренко найбільше зупинялися над питанням про генезу українських поглядів М. Бакуніна.

Некролог

† Олександр Зіверт, б. голова білгородської Укра-

їнської Громади, помер у Білгороді 11 травня с. р. після короткої хвороби. Покійний народився 7 липня 1883 у Гадячі і довгий час служив на залізниці в Сибіру, де провадив жваву діяльність в українських організаціях. В Югославію прийшов у 1925 році і останні роки працював у міністерстві шляхів.

На похороні, що відбувся 12 травня, була велика кількість місцевих українців, до яких приєдналися і делегати на конгрес українських організацій, що відбувався того дня в Білгороді.

Ця передчасна втрата глибоко й болюче вразила білгородських українців, більшість яких особисто знали покійного.

Листування Редакції.

— ВШПанові О. Переславському в Берліні. На загрози не зважасмо. Непустойні листи долучасмо до колекції людських документів, що на сором їх авторам зберігаємо.

Поправка.

В минулому числі «Тризуба» — ч. 21-2 (475-6) з 25 травня — на стор. 2 в рядку одинадцятому знизу замість «не поширяться» слід читати «ще поширяться».

Нові книжки й журнали.

— **Наша Культура**, науково-літературний місячник. Кн 2, травень 1935. Вагшава.

— **Рідна Мова**, науково-популярний місячник, трисвячений вивченню української мови, ч. 6(30), червень 1935. Вривава.

— **Церква і народ**, двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадським справам. Видання Євлинської єпархії. Ч. 6, 1 червня 1935. Крем'янець.

— **Вістник**, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя. Червень 1935. Львів.

— **Незалежність**, Бюлетень Головної Управи Українського Центрального Комітету у Польщі, ч. 7, червень 1935. Вагшава.

— **Рідне Слово**, часопис для українців в Югославії. Рік III, ч. 3, березень 1935. Пішкоревці.

Незабаром має вийти в світ нова книжка видавництва «Меч»
Проф. А. Яковлів

Основи конституції Української Народньої Республіки

Ціна 3 фр. без пересилки. Замовляти в редакції «Тризуба».

Видавництво «Світ Дитини» у Львові

видає від 1 січня 1934

«Дитячу Бібліотеку»

(яка досі виходила протягом 15 літ неперіодично)
що-місячними випусками, тільки на передплату,
щоб у той спосіб полегшити попаганду дитячої літератури по шкільних,
читальняних та пафажіальних бібліотеках.

В році 1935 вийде 12 таких книжечок:

1. Історія України для дітей — III. Козаччина (Часи від Унії Люблянськьої до зруйнування Січі). Обр. М. Фагтуха.
2. Історія України для дітей — IV. Україна в неволі (Часи від зруйнування Січі до року 1914). Обр. М. Фагтуха.
3. Антін Лотоцький: «На світанку» — легендажне оповідання про Князя, Шека і Хорива і про початки Кіива.
4. Олег Підгірський: «Від крем'яниці до рушниці» — оповідання про зброю та способи воювання від найдавніших часів аж до наших днів. Книжечка буде багато ілюстрована.
5. Роман Завадович: «То було за царя Гороха» — драматизована казка-правда у 2 відділах.
6. Антін Лотоцький: «Руслан і Либедь» — легендажне оповідання про Либедь — сестру Князя та про галицького княжича Руслана.
7. Михайло Таранько: «Малий Бандурист» співаник для дітей — збірка найулюбленіших дитячих пісень.
8. Франц Кошовський: «Слідами забутих предків» — історичні оповідання з західних наших окраїн. (З образками П. Андрусова).
9. Антін Лотоцький: «Кирило Кожемяка» — легендажне оповідання про відважного козака і його бою з страшним змієм, що жив у печерах під Кіивом (з образками М. Фартуха).
10. Чмелик Олександр: «Богданчик-Пустунчик» — весела казка з життя сільського пущія — з образками А. Манастирського.
11. Михайло Середа: «Рисеві пригоди» — оповідання з доби первісних людей, з перед сюр тисячів літ.
12. Антін Лотоцький: «Роксолія» — історичне оповідання.

Видавництво застерігає собі евентуельну зміну порядку поданих вище книжечок, які вийдуть на протязі 1935 року.

Кожна книжечка матиме найменше 3-5 аркушів друку (це є 48-80 сторінок) формату 16- і буде багато ілюстрована. Передплата цілорічна на 12 кн. — 5 зол., піврічна 6 кн. — 3 зол. Квартальних і місячних передплат не приймається! Для Чехословаччини — 25 кор., для Румунії — 200 леїв, для Америки й Канади — 1,5 дол. на цілий рік. Замовлення посилати на адресу:

Видавництво «Світ Дитини», Львів, вул. Зіморевича 3.

Конто чекове П. К. О. Львів ч. 503.330. Хто посилас гроші переказами — нехай виразно зазначить: на «Дитячу Бібліотеку».

Українська Дитяча Школа в Парижі

під керівництвом пані О. Гораїнової

Що-четверга від год. 2 до 6 відбуваються в школі заняття з дітьми по історії, та географії України, українській мові і Заставу Боясьму.

Приймаються всі українські діти. Дітям дається послуденок. Дітям безробітних оплачується подорож до школи і назад додому.

Школа міститься в помешканні пані О. Гораїнової — 6, rue Guizot - Rouanet, Paris 18, метро Porte de Stignancourt.

**Місяць—16.V-16.VI—місяцем Товариства Прихильників
Української Господарської Академії в ЧСР та
Українського Технично-Господарського Інституту**

За прикладом минулих років ТПУГА оголошує і в цьому році місяць широкої пропаганди ідей цього Товариства по-між українським громадянством. У зв'язку з цим Управа ТПУГА звертається до всіх членів з проханням:

- 1) Повести акцію серед своїх знайомих про вступ в члени ТПУГА.
- 2) Заслати на протязі цього місяця до скарбниці ТПУГА якусь суму в рахунок свого членського внеску.
- 3) Проводити збірки з допомогою кишенькових карнавок на фонд Української Політехники.
- 4) Повести продаж м'ярок-наліпок, що видаєло ТПУГА.
- 5) Повести акцію серед молоді за епис на ріжні курси УТГІ.

Вже вийшов необхідний для політика, журналіста, економіста, купця

**III Український Статистичний Річник
Українського Економічного Бюро**

З м і с т : 1) Людність і територія, 2) Сільське господарство, 3) Гірництво й промисловість, 4) Торговля й комунікація, 5) Політична й культурна статистика, 6) Показчик української культури, 7) Miscellanea, 8) Мапа України.

Річник подає по-над 2000 адрес головніших орґанів української преси, та чільніших установ в цілому світі.

Текст український і анґлійський.

Ц і н а тільки франків французьких — 6.—

Р е д а к ц і я : проф. д-р В. Кубійович, ред. Л. Лукасевич, ред. Е. Чехович.

Головний склад: Книгарня Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка — Львів, Ринок 10.

Набувати можна і в книгарні «Тризуба», Париж

**Головна Рада
Українського Товариства Допомоги Інвалідам**

у Львові, вул. Потоцького 48

кожного року призначає Зелені Свята на літню збірку жертв для українських інвалідів

Не забувайте при нагоді Зелених Свят про потребу помочи українським інвалідам!

Ukrainian Invalids' Help Association, L w o w , P o t o c k o h o 48.
P o l a n d .

**Редакція і адміністрація: 42, rue Denfert-Rochereau, Paris-V
Tél. Danton 80-03.**

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.
Редагус — Комітет. Адміністратор: Іл. Коєнко
Le Gérant : M-me Perdrizet.